

List izhaja dvakrat na mesec.
Posamezna šte. 3 K.
Naročnina mes. 6 K
Ročopisi se ne vračajo in ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

VOJNI INVALID

Postnna plačana v gotovini.

Uredništvo
in upravištvo
v Št. Peterski
vojašnici.

Glasilo izvršnega odbora udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot kraljevine SHS.

Pozdrav tovarišem delegatom!

Od vseh strani naše ožje domovine Slovenije prišli ste kot odposlanci svojih rojakov-sotrpinov, da prinašate njih želje in težnje, pa tudi svoje zaslužno delo pred letno skupščino, to je pred občni zbor izvršnega odbora v Ljubljani.

Pozdravljeni dobrodošli duševni sodelavci. Tovariski pozdrav tudi delegatom naših bratskih plemen Srbov in Hrvatov, s katerimi nas druži tako iskrena zveza v pred kratkim doseženem enotnem udruženju, ki mora ostati nerazdružljiva.

Prvikrat vrši naša organizacija svoj občni zbor kot močna veja enotnega udruženja vseh sporazumljenih jugoslovanskih vojnih žrtev. Zato je za nas tem bolj pomemben in zanesljiv.

V času zadnje spomladi bo naš izvršni odbor izvedel svoj prvi občni zbor v popolnem sporazumu s svojimi krvnimi brati; zato naj bi se pomlajen povzpел do čimprejšnje izvršitve svojih velikih nalog. Tovařiši! Oratarji ste na našem organizatoričnem polju, na katerem sadite zdravo seme, ki mora vzkliti in roditi zaželjene sadove.

S to nado se bomo te dni sestali k skupnem delu in zastavili svoje združene sile, da dovedemo naš stan na svoje zaslužno mesto.

To je naša sveta naloga, katero se vsak na svojem mestu zavedamo.

Zato še enkrat pozdravljeni na tem mestu.

Izvršni odbor.

Strnimo vrste.

Strnimo vrste invalidi. Stopajmo v našo stanovsko organizacijo, okrepimo jo, da bomo močni v njej. Zakaj glad pritiska in pomanjkanje nas muči.

Ali se še spominjate tistih davnih časov, ko se niste bili invalidi? Bilo je to pred sedmimi, osmimi leti. Recimo bilo je tudi ob pustu. Zdravih nog in rok, zdravih oči in zdravih prs, čili in mladi nismo postajali na cesti in gledali na drsališča, kjer se mladine veselo drsa, na saneh smo se sankali z vratolomnimi skoki, plesali smo; na poljanah smo lahko orali in kosili na travnikih, ko je bil letni čas, opravljali delo z lahkoto in veseljem, ker nam je dajalo kruha in kruh življenje.

Danes pa — ne orjemo, ne kosimo, ne drsamo, ne sankamo ne plešemo . . . ničesar ne delamo, nego gledamo svojo nezmožnost prijeti za delo, prijeti za zabavo. Danes smo mladi starci in pomanjkanje je naš tovariš. Danes smo invalidi. »Junaki«, so nam govorili v vojni, danes nas komaj kdo pogleda in če nas pogleda se obrne z nejevoljo v stran. Takrat so nam obljubljali vse, danes nam ne dajo niti tega kar nam predpisuje zakon.

In ne bodo dali. Sami nikdar, ako ne bomo zahtevali mi sami. Našo kožo, kri in življenje so poznali le takrat ko jim je bilo potrebno braniti zlato, bogastvo in meje. Zahtevali so to proti naši volji. Danes, ko je to na varnem, jim je malo mar to, kar smo mi zaradi njih izgubili. Pa naj bo to v bivši Srbiji ali v bivši Avstriji. Tam so se baje borili za osvobodjenje podjarmljenih narodnosti. Tu so nas silili, da moramo braniti »tudi« svojo domovino. Morali smo, če smo hoteli ali ne, kakor so morali tovariši v Srbiji. In sedaj, ko smo tisto »morali« izvršiti, sedaj se nas je vrglo, kakor razbito, staro železo v kot, v pozabljenje. Mi pa, vojni invalidi čakamo in čakamo na obljube in jih ne dočakamo. Zato je potrebno in dolžnost naša je, da v strnjjenih vrstah zahtevamo, da se izpolnijo vse obljube, da se nam da kar nam gre po človeških pravicah, da se nas reši iz bede in pomanjkanja. Zahtevamo pa lahko le in dosežemo, če bomo trdni in edini, če bomo vsi, kar nas je pohabljenih, bolnih in razbitih organizirani v svoji organizaciji vojnih invalidov. Vrata se brez trkanja ne odpirajo. Trkajmo torej, da se odpro, da sa nam da, kar nam gre. Ne trkajmo pa ponižno in neorganizirani. Ponižnost je lepa lastnost device in v cerkvi, škoduje pa tam, kjer je treba močnatosti in odločnosti. Ne tr-

kajmo rahlo, ker debela so vrata, za katerimi je naša pravica in rahlega trkanja ni slišati. Krepko, z zahtevajočim glasom moramo trkati, vsi, složno, z enim stremiljenjem in zavestjo: **morate odpreti.** Morate! Kakor smo morali mi nekoč dati svoje zdravje in telesne sile, tako **morajo** sedaj dati tisti, ki nam to dolgujejo. Strnimo vrste tovariši, tesno jih strnimo. Naj ne bo nobenega, ki bi ne bil organiziran, naj ne bo nobenega, ki bi bil malomaren. Saj se gre za njega samega in za boljšanje njegovega položaja. Če kedaj kje, tu velja v celem obsegu, da vsi za enega, eden za vse. Kar dosežejo tesno združeni, organizirani, to je v korist vsakega poedinca. Vnetost in zavednost vsakega poedinca je mogočna sila celote.

Strnimo vrste, tovariši invalidi.

Letno poročilo.

Čim starejša postaja naša organizacija, tem bolj se čuti in uvideva njeno potrebo, za to se močno razširja in jača ter nalaga njenim voditeljem vedno več poslov in skrbi.

Vsako leto se menjavajo njeni odbori, ki zapuščajo za seboj svoja dejanja, bodisi uspehe ali pa šele započete akcije, za katere se borimo z združenimi močmi. Vsakovrstne zasluge imajo posamezni odbori naše celokupne organizacije, pa tudi posamezniki mnogo častnih dejanj, za katere jim mora biti celokupno članstvo hvaležno in ostanejo nepozabljena v naši povestnici.

Sklepamo naše društveno leto 1922/23. Ob tej priliki stopa sedaj izvršni odbor pred svoje podružnice in celokupno članstvo z zavestjo, da se je v polni meri potrudil zadostiti svoji nalogi, da je po svojih skromnih močeh izvršil vse kar mu je bilo mogoče v prid celokupne organizacije.

Izvršni odbor bo predložil dokumente svojega celoletnega dela delegatom, kateri naj ponesejo domov članstvu izpričevala in sodbe o onih, katerim so zaupali vodstvo lastnih stanovskih vprašanj.

Kljub energičnemu delovanju in nastopom, ki jih je vršil izvršni odbor podpiran od podružnic in članstva skozi celo leto, je ostala marsikatera naša celokupna želja in najnujnejša potreba neizpolnjena, kar so krive današnje razmere, proti katerim se bo tudi še v bodočnosti treba najljutejše boriti.

Ker hočemo, da ima članstvo jasen vpogled v potek našega dela in da bo informirano o položaju, s katerim se ima boriti naša organizacija, mu izvršni odbor v naslednjem na kratko sporoča nekaj važnejših točk svojega delovanja v preteklem društvenem letu.

Po medsebojnem konstituiranju, se je lotil sedanjí izvršni odbor vseh poslov, ki so bili v teku še od njegovega prednika. Med tem mora omeniti najglavnejšo zadevo, to je vprašanje kinokoncesij, od katerih je izrabil po invalidskem zakonu nam zasigurano prvenstveno pravo do istih. To pravo je izrabil sedanjí izvršni odbor po predpripravi prejšnjega odbora na ta način, da je sklenil z vsemi kinopodjetniki pismene pogodbe, s katerimi je zasigural organizaciji gotove procente, kot odškodnino za odstop in priporočilo teh koncesij privatnim podjetjem. Sklenil je 33 različnih takih pogodb in na ta način pridobil organizaciji precej materijelne podlage. Mislil se je lotiti tudi sam odbor, da bi izvrševal v prid organizacije eno izmed teh koncesij. Kljub vsestranskemu prizadevanju pa se mu ni posrečilo dobiti toliko sredstev, predvsem pa potrebnih prostorov, da bi začel z lastnim kinom. Že zasigurano koncesijo je moral dati odbor v najem pod gotovimi ugodnimi pogoji.

Odbor si je vzel za svoj glavni smoter, da je treba organizacijo močno razširiti in na notranje utrditi, zato je začel z vso vnemo organizirati in pošiljati delegate na vse strani dežele na občne zборе in shode. Posrečilo se mu je oživeti nekatere spavajoče podružnice, veliko pa tudi popolnoma novih ustanoviti. Od števila podružnic v lanskem društvenem letu 42 je narastlo 10 novih tako, da jih danes deluje 52.

Medtem pa je pričel takoj zasledovati, po katerem načinu bi se moglo izvesti čimpreje udruženje vseh vojnih žrtev kraljevine SHS v enotno organizacijo, ki je bila že dolgo časa naša celokupna najiskrenejša želja, toda poizkusi so naleteli vedno na neljube zapreke.

Ze 6. II. p. l. je sklenil izvršni odbor razposlali na beogradski centralni odbor ter na vse druge pokrajinske centralne odbore okrožnico s pozivom, da se izjavijo, kje bi se sestali delegatje v svrhu določitve pogojev za ujedinjenje, katere predloge jim je ob enem že tudi stavil. Tozadevnih odgovorov pa ni dobil od vseh strani, vendar je vzbudil veliko interesa za to vprašanje pri vseh centralnih

odborih. Sreča, da se je kmalu na to v Beogradu napravil preobrat v tamkajšnjem centralnem odboru in sicer na ta način, da se je zamenjal poprejšnji odbor, ki je s svojim nastopom zavračeval udruženje, z novim agilnim odborom, ki je imel smisel za našo celokupno stvar in v sodelovanju z vsemi pokrajini kmalu uglasil pot, ki je dovedla do popolnega ujedinjenja. Na obnem zboru zagrebške centrale koncem meseca avgusta, dali so se sporazumno z delegati vseh treh plemen našega naroda nekaki predpogoji za udruženje, ki so se pa potem na širši seji v Beogradu 4. IX. 1922. popolnoma utrdili. Pripomniti moramo, da so pri tem ravno delegatje iz Slovenije veliko pripomogli do tega čina, ker so igrali vedno neko težko posredovalno vlogo.

Takoj na to se je pokazalo, kako potrebno je bilo ujedinjenje in da je prišlo še ravno v zadnjem času pred jako važnimi nastopi, ki jih je morala takrat organizacija podvzeti.

Pred vrati je bil internacijski invalidski kongres, ki se je izvršil sredi septembra v naši državi.

Šlo je za to, da vidijo tujei, kakó so jugoslovanske vojne žrtve edine v svojih nastopih za stanovsko stvar. Z močno enotno organizacijo smo zadali strah in opomin našim krmlarjem, ki so se cel čas samo nekako igrali z nami.

Tako smo pokazali solidarno, da stojimo edini in trdni pri svojih upravičenih zahtevah.

Začasni središnji odbor, ki se je takoj po ujedinjenju izpopolnjeval z delegati iz posameznih pokrajin, je takoj pričel z najenergičnejšim delom. Prvo moč, ki smo jo pridobili ujedinjeni, smo takoj zastavili v važnem času internacijskega kongresa. Sporazumno smo sklenili, da dvignemo v vseh mestih, kjer se ustavi kongres, najjačje proteste proti neizpolnitvi naših zahtev. Kot prvi je prišel v poštev izvršni odbor v Ljubljani, ki je imel nalogo v najkrajšem času vse potrebno pripraviti za protestni shod. Lotil se je dela z vso vmeno in posamezne sekcije so imele skoro vse že pripravljeno, protestni shod je bil tudi že določen.

Napravili smo s tem močan pritisk na vladu, ki nam je pod pogojem, da odpovemo proteste, dala garancije, ki sta jih podpisala ministra za socialno politiko in finance. Radi tega so bili protesti preloženi brzojavnim putem.

Po obljubi nam je vlada predložila svoj načrt bodočega invalidskega zakona in določila o priliki kongresa v Ljubljani konferenco, na kateri naj zastopniki središnjega in vseh izvršnih odborov stavijo svoje predloge k načrtu. Tudi ljubljanski izvršni odbor se je udeležil s 3 delegati in primernimi zahtevami, ki so se skladale z drugimi odbori te konference za pretres zakona. Posrečilo se je po tridnevnem delu izvršiti ogromno delo pretresavanja zakona. Trije delegati so spremljali potem kot zastopniki Slovenije internacijski kongres v Zagrebu in Beogradu.

Vlada je pričela svojo obljubo popuščati. Zakonski načrt se je pričel popravljati v našo občutno škodo in se ni predložil zakonodajnemu odboru in skupščini v pretres.

Treba je bilo zopet močnega nastopanja, zato se je sklenil I. jugoslovanski kongres vseh ujedinjenih vojnih žrtev dne 28. X. 1922. v Beogradu, ki so se ga udeležili in sodelovali na njem tudi Slovenski delegati. Za dosego zakona se je osnoval odbor stotine, v katerem smo morali imeti Slovenci stalno zastopnike v Beogradu. Nastopali so z brati Srbi in Hrvati v trdem boju za naš bodoči zakon. Udeležili so se vseh intervencij pri ministrih, parlamentu in pri njegovem Veličanstvu kralju. Politična situacija nam je razbila naše nade in zavrgla trud, ker je povzročila odstop vlade in razpust parlamenta.

Komaj smo se izmučeni po dolgi borbi odahnili, smo že skladno s časovnimi razmerami iskali novega izhoda iz današnje mizerne naše situacije. Sklican je bil takoj II. kongres vojnih žrtev v Brodu od 12. do 15. I. t. l., ki naj bi določil smernice novega nastopa. Prevladalo je mnenje, da se poskusi z volitvami potom samostojnega nastopa s stanovskimi organizacijami. Slovenski delegati so se izjavili za tak nastop. Mnenje pa pri glasanju ni moglo prodreti, temveč se je sklenilo se pripraviti z močnim notranjim organiziranjem na nadaljne ukrepe. Iz tega se vidi, koliko dela je imel izvršni odbor v pretekli dobi z udruženjem in pri njegovem energičnem enotnem nastopanju za naše pravice.

Poleg prednavedenega delovanja pri skupnem vprašanju vseh jugoslovanskih vojnih žrtev, imel je izvršni odbor izvesti veliko poslov tikajočih se samo pokrajinskih ali krajevnih nazmer. Kratile so se nam na vseh straneh pravice. Ni bilo sredstev za pokojnine in doliade, za brezobrestna posojila, za zdravstvo, za naše domove, ki so se pričeli zapirati. Bilo je odločeno, da se zapreta invalidska domova v Rogaški Slatini in v Celju radi pomanjkanja denarnih sredstev. Proti tej nameri in sploh radi takratnega slabega splošnega stanja, se je vršil dne 2. aprila 1922 protestni shod v dvorani Mestnega doma v Ljubljani, na katerem se je sprejela resolucija, ki se je predložila vladi. Po protestnem shodu je šel sprevod po ulicah na pokrajinsko upravo, kjer so izročili odposlanci protest. V istem smislu so potem na predlog centralnega odbora izvršile proteste tudi nekatere podružnice in predložile svoje resolucije.

Potom energičnega nastopanja in raznih intervencij, se je posrečilo sedanjemu izvršnemu odboru pripraviti vladu do tega, da je vsaj za prvi hip nakazala nekaj kreditov za najnujnejše stvari, to je za izplačevanje pokojnin in za brezobrestna posojila, za katera se je zbralo že velik kup prošenj.

Stanje je bilo takrat neznosno, za to je povsod na shodih in zborih masa kritizirala in povpraševala po teh najnujnejših stvareh ter zahtevala od organizacije hitre intervencije. Treba je bilo izvrševati dnevno po več intervencij za različne potrebe. Poleg tega pa so se morali udeleževati stalno zastopniki pri nadpreglednih komisijah, kjer so se z vso vmeno zavzemali za pravično oceno in razvrstitev invalidov.

Enako tudi pri superrevizijskih komisijah, kjer je zastopnik strogo ščitil vedno zahteve in želje invalidov, za vpostavitve njihove eksistence. V predkratki dobi se je pričela revizija vseh trafik, ter se je izvršilo precejšno število sej tezađevne komisije, v kateri se zastopnik izvršnega odbora z vso resnostjo zavzema, da se nam ne kratijo pravice. Celokupni odbor vodi strogo pažnjo, da se trafike onih, ki niso za nje upravičeni, pravično razdelijo med vojne žrtve.

Veliko delo imel je izvršni odbor pri notranjem spopolnjevanju edinstvenega udruženja. Treba je bilo sodelovati pri novih pravilih, na katerih temelji naše celokupno udruženje. Moralo se je predelati ves načrt, ga razmotrivati in ga prikriti v smislu naših potreb in zahtev. Cel elaborat so morali delegatje podpirati na kongresu v Brodu, in naši predlogi so veljali v dotični ožji komisiji za jako precizne.

Omeniti je tudi treba, da je skrbel odbor za to, da se je pisarna organizacije razširila in preustrojila. Pričel je tudi z izpeljavanjem natančne statistike vsega organiziranega članstva, ki je šele v teku in bo naloga bodočega odbora isto do kraja izvesti.

Vedno pa je gledal odbor na to, kako bi se dalo članstvu čim bolj materijelno koristiti. Podeljeval jim je podpore in posojila in je potom širše seje razdelil tudi med podružnice svoto 137.725 Din iz prihrankov ter monopolnih dohodkov. Ena glavnih skrbi je bila tudi, da je izhajalo naše glasilo »Vojni invalid«, kot naše najboljšje borbene sredstvo ter se je povsod najjačje agitiralo zanj.

Urediti je bilo treba natančno upravo lista, da je brezhibno funkcionirala. Težka vprašanja in različni nazori, ki so se morali pri tem križati, so dali povod marsikaterim težkočam pri izvrševanju dela. Pojavljala so se razna ostra mnenja in nasprotstva, ki pa niso bila nikdar osebnih ter privatnih značaja, pač pa so dajala veselo znamenje, da odbor resno in z vso vmeno deluje.

Ti pojavi, potem pa lastna borba za kruhom in nevhaležni položaji, so prisilili nekaj odbornikov, da so se morali odpovedati svojim funkcijam tako, da se je moral odbor na delegatski anketi dne 26. XII. 1922, ki se je po izvršenem pretresu pravil prelevila v izreden občni zbor, izpopolniti. Kakor izstopivši, tako so se tudi pristopivši odborniki izkazali vestne delavce na organizatoričnem polju. Skrbno so vodili našo organizacijo naprej k cilju in napredku.

S tem idealem sklepajo preteklo društveno leto, želeč, da bi izvršeno delo, ki ga morda le začasno ostavljajo, prineslo prave sadove in uspehe v prid zapuščenih vojnih žrtev.

Orodje za invalide-obrtnike.

Od invalidskega odseka smo prejeli sledečo objavo:

Množe se prošnje invalidov za nakazilo odn. nakup orodja v smislu žlena 14 invalidskega zakona. Med temi je tudi obilo onih, ki bivajo po deželi in v oddaljenih trgih in vaseh. Med tem, ko gre nabava orodja invalidom, ki se nahajajo bodisi v Ljubljani ali najbližji okolici, gladko od rok, se nabava podeželskim invalidom zavlakuje, največ radi nezaupanja od strani prodajalcev. Gre pri teh nakupih v glavnem za to, da bi se omogočilo invalidu prosilcu, da si nabavi orodje za gotov denar, katerega mu potem tuk. uprava povrne.

Ker drž. blagajne ne smejo likvidirati zneskov proti poznejšemu obračunu brez dovoljnega jamstva, nabave bi se pa naj izvršile hitro in brez posebnih stroškov prosilcev, prosim naslov za obvestilo, da li je pripravljen naročiti svojim podružnicam, da v posameznih primerih po našem predhodnem dovoljenju in jamstvu za povračilo posodijo prosilcu določen znesek, za katerega bi potem invalid položil račune o nakupljenem orodju in katerega bi invalidski odsek na podlagi vposlanega računa povrnil. Gre v glavnem za Maribor, ev. tudi Jesenice, Kranj, Radovljico, Mursko Soboto, Ptuj itd. V Ljubljani se bodo nakupi vršili deloma naravnost od inv. odseka, deloma potom Invalidskega doma v Ljubljani; v Celju pa potom Invalidskega doma.

Društvene vesti.

Občni zbor v Mokronogu, se je vršil v nedeljo dne 4. marca t. l. Kljub slabemu vremenu je bila udeležba dobra. Prišel je tudi delegat iz Ljubljane tov. Tomc, ki je natanko poročal o vseh važnih vprašanjih celokupne organizacije. Razložil je bodoče naloge in pozival na potrebo njenega spopolnjevanja. Tajnik in blagajnik sta podala natančna poročila, ki so bila soglasno z odobranjem sprejeta. V odbor so se izvolili sledeči tovariši: Preds. Vinko Hajmerle, podpredsednica Frančiška Klemenčič, tajn. Roman Kramaršič, tajn. nam. Jožef Novak, blag. Alojzij Šetina, blag. nam. Karel Hočvar. Odborniki: Ivan Markovič, Anton Hočvar in Anton Sršič. Nadzorni odbor: Alojzij Pirh, Franc Mrvar in Marija Lovše, kot delegat Roman Kramaršič in poverjenik za občino Škocjan Franc Resnik. Podružnica se je v zadnjem času pod agilnim vodstvom močno oživela. Izraža pa veliko zahvalo g. Majcnu posestniku in gostilničarju, ki ji je v vsakem oziru z različnimi dobri deli zelo naklonjen.

Iz Dolnje Lendave se nam poroča, da se je vršil tamkaj dne 26. II. t. l. shod invalidov. Tov. Belinc, kot odposlanec izvršnega odbora je vzbudil z lepim nagovorom o pomenu, potrebi organizacije in njenih dosedanjih uspehih toliko zanimanja med močnim številom navzočih, da so pretvorili shod v ustanovni občni zbor. Izvolili so prvi odbor sestojč iz tovarišev: Preds. Mirko Raj, podpreds. Štefan Fritz, tajn. Josip Grča, tajn. nam. Josip Klar, blagajn. Ladislav Freyer. Odborniki: Josip Hozjan in Kustanci Štefan. Odbornici: Verona Lonec in Erčebet Fehér. Namestnika: Laci Štefan in Pozdrec Matjaž. Nadzorni odbor: Karl Pibič, Štefan Pucko, Štefan Sobočan, nam. Lajoš Gyoha. Tov. Belinc je kot delegat podučil odbor, porazdelil in mu pojasnil funkcije za kar se mu je tov. Raj toplo zahvalil. Želimo podružnici lepega razvoja in napredka.

Podružnica Murska Sobota je imela redni občni zbor dne 25. II. t. l. Poročal je delegat izvršnega odbora tov. Belinc. Udeležba je bila zelo lepa. Omeniti je treba veselo dejstvo, da šteje podružnica že nad 600 članov. Zasluga za tak lep napredek in vzorno delovanje gre prejšnjemu agilnemu odboru. Poročala sta tajnik in blagajnik in odbor je dobil popolno zaupanje. Pri volitvi pa se je za bodoče leto izvolil sledeči odbor in sicer iz tovarišev: Preds. Franc Bokalič, podpreds. Štefan Duh, tajn. Anton Zrinski, tajn. nam. Franc Jarič, blag. Štefan Mencinger. Odborniki: Janez Rajner, Tereza Baradič, Alojzija Granfol. Namestniki: Karel Koleča, Mikloš Sinic in Julija Horvat. Nadorni odbor: Preds. Alojz Kaufman, odb. Alojz Kutaš in Jožef Novak. Nam.: Jožef Paučič in Štefan Verer.

Mesto pomožne pisarniške moči z dohodki okrog 600 Din mesečno je razpisano pri okrajnem sodišču v Konjicah. Prosilci večji strojepisja imajo prednost. Prošnje je vlagati na predstojništvo okraj. sodišča v Konjicah.

Razne vesti.

Utrgljaji pri pokojninah. Zadnji čas prihaja veliko ustmenih in pisanih pritožb, da se nekaterim izplačajo pokojnine z utrgljaji. Pozvedeli smo, da je temu vzrok tole: V naši državi imamo štiri višine pokojnin in to v vsaki pokrajini, ki so bile poprej pod različnimi tujimi državami drugačne. Slovenija ima pa med temi bivšo avstrijsko in največjo osnovno pokojnino. Zakon pravi, da se morajo po tem dodatki, ki so za celo državo enaki v toliko zmanjšati, da so čisti prejemki v vseh pokrajinah enaki. To se je baje začelo sedaj natančno pregledovati in pri vseh onih, ki se jim je preveč dodatka nakazalo, toliko istega utrjavati, da se zenačijo prejemki v celi državi.

Tudi dobivajo oni, ki imajo svojo hišo, ali pa, da imajo zastoj stanovanje pri stariših ali drugih, ker se to polagoma poizveduje in ugotavlja, nastajajo razni utrgljaji.

Invalidi ki plačujejo več ko 30 Din neposrednega davka, ne dobe dodatka.

Definitivni državni nameščenci pa tudi pokojnine ne dobivajo, pač pa provizorični državni nameščenci polovico.

Razpis trafik: Finančno okrajno ravnateljstvo v Mariboru razpisuje sledeče trafike: v Gorici št. 25, v Celju, Vodnikova ul. 9, v Lemberku št. 16, v Lokah št. 16 vse v davč. okraju Celje, v Farni vasi št. 17, davč. okraj Prevalje, v Bodoncih št. 184, davč. okraj Murska Sobota, v Hrastovcu št. 199, davč. okraj Ptuj, v Viti vasi št. 11, davč. okraj Brežice, v Poljčanah št. 22, davč. okraj Slov. Bistrica, v Lahoncih 94, davč. okraj Ormož, v Trati 29 in Lokavcu 15, davčni okraj Sv. Aenart in pri Mariji na Brezju št. 51, davč. okraj Maribor. Prošnje je vlagati do 27. marca 1923. Natančneje je razvidno v uradnem listu od 5. marca št. 22.

Za tiskovni sklad so darovali:

Igrišnik Ivan, Petrovče pri Celju . . .	Din	5—
Na ustanovnem občnem zboru v . . .		
Kranjski gori se je nabralo . . .	»	9—
Debeljak Jakob, Ljubljana . . .	»	1—
Podruž. udr. voj. inv. na Vrhniki . . .	»	20—
Neimenovani . . .	»	10—
Kramer Franc, vojni slepec . . .	»	5—
Požar Valentin, Corenja Lukovica . . .	»	5—
Kramaršič Roman, Mokronog . . .	»	2:50
Fabijančič August, Rajhenburg . . .	»	10—
Kos Franc, Inv. dom v Celju . . .	»	2—
	Din	79:00

Iskrena hvala!

Odgovorni urednik: Franc Belinc.
Tisk tiskarne J. Blasnik naasl., v Ljubljani.

Izdatki.

Račun zgube in dobička.

Prejemki.

	Din	p	Din	p		Din	p	Din	p
1. Upravní stroški:					1. Članarina			15610	47
a) pisarniške potrebe	17718	67			2. Kino prispevki			159838	16
b) potni stroški	19374	74			3. Obresti			721	50
c) honorar uslužbencem	27697	50			4. Saldo iz l. 1921			6286	69
d) bolniška blagajna	303	20							
e) pogrebni stroški	389	38							
f) naročnina	715	30	66200	79					
2. Podpore			57885	42					
3. Račun tekoči			997	75					
4. Podružnice			1082	84					
5. Razni stroški			8840	30					
6. Odpis inventarja			1785	87					
7. Čisti dobiček			15863	85					
Skupaj			182456	82				182456	82

V Ljubljani, 28. februarja 1923.

Upravni odbor:

Člani:

Belinc Franc, Bevc Albin,
Krušič Franc, Rant Zdravko,
Juran Fricko, Koželj Josip,
Vuk Ivan,

Podpredsednik:

Štefe Matko.

Knjigovodja:

Ušan Tone.

Predsednik:

Tomc Stanko.

Blagajnik:

Seraec Miha.

Preglednika rač.:

Stale Ivo,
Osana Mirko.

Aktiva.

Račun bilance.

Pasiva.

	Din	p	Din	p		Din	p	Din	p
1. Blagajna			915	84	1. Začetno premoženje			6286	69
2. Vložna knjižica pri Mest. hr., tu			7698	—	2. Rezervni fond			81000	—
3. Čekovni urad, tu			1795	08	3. Čisti dobiček				
4. Vloga pri Ljublj. Kred. banki, tu			81000	—	(Račun izgube in dobička) . . .			45863	85
5. Posojila			36841	82					
6. Inventar			4899	80					
Skupaj			133150	55				133150	55

V Ljubljani, 28. februarja 1923.

Upravni odbor:

Člani:

Belinc Franc, Bevc Albin,
Krušič Franc, Rant Zdravko,
Juran Fricko, Koželj Josip,
Vuk Ivan.

Podpredsednik:

Štefe Matko.

Knjigovodja:

Ušan Tone.

Predsednik:

Tomc Stanko.

Blagajnik:

Seraec Miha.

Preglednika rač.:

Stale Ivo,
Osana Mirko.

LISTEK.

Ivan Albrecht:

Bremena.

„Danes ne; kadar bo, vas pozovem.“

Gospodična Ema je bila srečna, ker je poznala uvod in je vedela, kako se začne stvar tekom razgovora. Omenila je dogodke zunaj na vasi in je zlasti povdarila, da je vsa zadeva izredno zapletena. Gospa sodnikova je bila vidno vzradoščena in je takoj prinesla nekaj otroške obleke, ki jo je bilo treba prenarediti. S tem sta pridobili časa za razgovorjanje, ki se je vrtelo krog najneznatnejših oseb. Če bi človek vprašal na cesti in pri lepem dnevu, da li pozna Nano, ženo delavca Andreja Ogriza, bi gotovo z ogorčenjem zavrnila tako podlo sumničanje. V okrilju štirih sten je poznala seve tudi to brezpomembnost in je z zanimanjem poslušala Erno, ki je pripovedovala o njej. Ker je imela gospa Agata takega moža, ki se je zanimal samo za visoki stan, službo in za gostilno, ji je bilo zelo dolgčas v zakonu in je cenila ta zakrament samo kot neviden temelj svojega služabnega stališča. Brez moža je bila namreč svojčas, čeprav jako petična, vendar samo neznatna učiteljica v hribovju nekje za Celovcem. Zato je čutila resnično hvaležnost do njega, ki jo je otel iz samote in jo je dvignil na častno mesto. Kljub temu, da ji ni posvečal nikakšne pozornosti in jo je mestoma zamenjal celo proti natakarcam, mu ni zamerila ničesar, dokler ni prekršil določene meje. Cenila je njegovo učenost, čeprav ni vedela, kakšna je in v čem obstoja, njegovo zaposlenost in zlasti še njegovo osebno vzvišenost. V tem oziru je bila zmožna uprav božanskih žrtev. Sodnik je bil po rodu štajerski Nemec iz hribovskih krajev in je ljubil turistiko, v kolikor mu je dopuščala služba in obilost njegovega života. Po večini je hodil le na nižje gore, tako bolj na hribočke. Kakor gospo Agato, je tudi njega obdarila narava z dobršno golščo, ki je zavzela tekom časa take dimenzije, da ga je prav znatno ovirala pri dihanju. Vsled tega je bilo čisto naravno, da so mu ostale prave, izrazite planinske ture zgolj pobožna želja. Nič čudnega tudi ni bilo, da je nekoč vzdihnil z vso resnosijo: „Die Jungfrau möcht' ich noch einmal vor dem Tode bestiegen!“

Krilate besede je izrekel doktor Gvidon Langhof v gostilni in v družbi, kjer je bila poleg drugih uradniških dam izjemoma tudi njegova žena. Ta okoliščina je zasukala stvar v nerodno smer. Natakarcica je bila še mlada in brhka, je baš v kočljivem trenutku prinesla pijače. Ker ni poznala učene zakladnice orografske znanosti, je tolmačila besede po svoje in je s srditim pogledom stopila pred sodnika:

„Packa! Kar se zgodi med štirimi očmi, naj tudi tam ostane!“

Vsa družba, ki je obstojala po večini iz nemško mislečih Slovencev, se je v hipu ozrla v gospo Agato, kakor da jo hoče požreti s pogledi. Znano je bilo vsem, da je sodnikova žena slovenskega rodu in torej razume natakarcico. Vse je obmolnilo, le gohtalo slin in je begalo s pogledi. Še celo doktor Langhof sam, ki ga je bilo sicer težko spraviti iz ravnovesja, se je vedel nekam nerodno in je hitel sukati kozarec. Nezgoda je bila očitna in škandal skoraj neizogiben. Edino gospa Agata je gledala mirno nalik ovci na paši in je začela praviti o nizkih ženščinah, ki se v čudni nesramnosti drznejo razgaljati svojo poltenost celo pred najvišjimi krogi v okraju. Govorila je s tako lahkoto, kakor da pripoveduje v šoli otrokom povest. Družba si je oddahnila, sodnik se je nasmehnil in natakarcica je odbrzela, vsa razgreta in srdita nad svojo sramoto.

Od tega dne je bilo gospej Agati dovoljeno imeti posebno in stalno šiviljo.

Sličnih dogodkov je bilo več, a gospa sodnikova se ni nikdar maščevala zavoljo njih. Tudi ni iskala moške družbe in vsi trije njeni otroci so bili že v najnežnejši mladosti tako podobni očetu, kakor da so vzrastle iz njega.

V pomanjkanju intenzivnejšega udejstvovanja v kakršnikoli smeri življenja, se je razvila pri gospej Agati predvsem radovednost, a ta pač do boleznega viška. Zanimalo jo je vse, najmanjša neznatnost dneva, obleke in navade posameznih oseb in oseb; skratka vse, kar je bilo po svojem bistvu čisto nezanimivo in skoraj dolgočasno. Vendar je vedno pazila na mero svoje časti in ni nikdar čevrljala o takih rečeh izven svojega stanovanja. To se je zdelo gospodični Erni zelo čudno in zagonetno, a dame po trgu so vedele brez izjeme, da je Agata sploh zagonetka. Tiste dni ni še nihče slutil, kako je ž njo in kako živi ona s svojimi novicami, zlasti s to o ranjenem otroku. Niti šivilja Erna ni slutila katastrofe, ki je prišla pozneje nenadoma in je dala gospe priliko, da je po svoje spoznala in se znebila tega bremena.

Posebno zagonetna se je zdelo vsakemu opazovalcu okoliščina, da gospa nikdar ne kaže radovednosti pred sodnikom, svojim možem. Nekteri so bili mnenja, da ji brani radovednost, drugi so bili uverjeni, da se vzdržuje pred soprogom le vsled globokega spoštovanja. Vendar ni mogel imeti v tem oziru nihče jasne sodbe in je ostalo vse le bolj pri ugibanju in brezpomembnem sklepanju.

Gospodična Erna je posedela pri gospej in ji je razodela, da doslej Ogrizovi sploh še niso poklicali zdravnika, čeprav leži otrok že par dni tako, da nihče ne ve prav, kako. Omenila je tudi čudno okoliščino, da nihče ne ve, kdo je poškodoval otroka, čeprav je bilo dejanje izvršeno pri belem dnevu. Govorica ve povedati samo to, da so videli ljudje, kako je Cevhija čepala poleg malega ranjenca in mu je skušala lajšati bolečine.

Gospa Agata je poslušala pripovedovanje in je venomer strmela, ne da bi zinila besedo. Od časa do časa je opazila šiviljo, kako je za trenotek potemnel pogled, sicer pa je bilo vse kakor po navadi. Le h koncu se je oglasila Agata zanišljeno:

„A mati?“

„Kako,“ se je čudila Erna, ki ni prav razumela zveze za to nenavadno vprašanje.

„Mati, pravim, kaj je storila mati,“ je ponovila gospa sodnikova nervozno in se je s steklenim pogledom zabodla v iznenađeno gospodično.

„Nič! Saj je menda sploh ni bilo doma!“

Gospa je pomislila in je odkimala z glavo:

„Saj pravite, da je bilo na večer, ko prihajajo delavci iz tovarne. No — tedaj mora biti taka ženska doma!“

„To že.“

„Pa ni planila k otroku, da bi ga odnesla domov?“

Šivilja je samo odkimala, ker se ji poslednja okoliščina ni zdelo preveč važna.

„Ta ženska mora pač silno trpeti,“ je izjavila potem gospa Langhofova in je hkratu začutila, da jo tišči neka prav posebna vez na ta slučaj.

Ko je odhajala šivilja domov, je bila ozlovoljena, ker se ji je zdelo, da ni dosegla željenega uspeha. Jezila se je nad omejenostjo odličnih žensk in nad usodo, ki je bila tako krivična, da ni hotela postaviti nje na mesto gospe sodnikove. Vendar je s tem dnem potrkal dogodek na ušesa višjih krogov in je vsled tega pridobil na svojem pomenu.

VIII.

Odkar je bila Nana prišla iz Trsta, ni govorila s človekom, ki bi ji bil privoščil laskavo besedo ali topel pogled v pozdrav. Kar ji je v prvih tednih skupnega življenja naklonil Dreja, je bilo kljub vsej mehki vendar robato in okorno, — žaljava roka, ki se ji je izjemoma enkrat zahotelo božanja. Zato je Nana otopenela in zamirala v vedno huje grizeči zavesti, da je njeno življenje zavrženo in pogrešeno. Le ono je ohranila in nosila s seboj: sliko tistih čarobnih hipov ob morju in mladeniča, ki ji šepče o sreči. To je bil njen živi vir, iz katerega je prejemale moč do samozatajevanja in voljo do življenja.

Otrokov položaj se je slabšal od ure do ure in mati je z grozo gledala, strmela, mislila in obupavala.

Ko je sedela tako sama pri bolniku, je nekoč potrkala na vrata. Nana je planila kakor iz groznice in je hotela zakleniti, a v tistem hipu je že stopila visoka in ponosna gospa — sodnikova.

„Križ božji“, je hotela vikniti delavčeva žena, toda glas je zamrl v grlu. Samo drhteče telo in zmedeni pogledi so izdajali njeno zmedenost in strah.

„Je bila pri vas nesreča, ženka?“ je vprašala gospa Langhofova z visoko pojočim glasom in se je radovedno ozirala okrog. Kakor se je okrenila, se je zazdelo Nani, da veje od nje prijeten vonj, ki kliče solnce in srečo v črnkasto sobo.

„Kakor tam doli ob morju“, je presunilo drhteče misli, a beseda je odgovarjala:

„Pri meni, da, milostljiva gospa.“

Besede so bile kakor ihtenje brez solz, jok, ki se trga iz najglobljih globočin človeških in žge nalik strupu, ker se ne more izliti na dan.

„Sem slišala — in revni ste, kaj ne? Kje pa imate malega?“

„Zdaj je konec,“ je pomislila obupana mati, ko je stopila k postelji in odgrnila odejo. Otrok je ležal tam, shuššan in blede kakor mrlič.

„Saj vam umre,“ je vzkliknila gospa sodnikova brez posebnega obotavljanja. Nana jo je pogledala naenkrat v brezmejnem sovraštvu in zaničevanju.

„Ne sme.“

Gospa Langhofova je za spoznanje nagubala čelo in se je z nejevoljo ozrla po stolu. Ko ga ji je Nana ponudila in je sedela, je začrvljala s sladkim glasom in z nadihom take važnosti kot da govori o čipkah ali celo o kroju spodnjega krila.

„Jaz sem čula in veste, meni je namreč mnogo na tem, da olajšam trpljenje. Saj mogoče veste, da trpim večkrat na migreni; zato tudi vem, kaj se pravi bolečina! Če bi le vedeli, kako je prišlo do tega! To je namreč zločin.“ Hipoma je pomolčala in preokrenila potlej besedo drugam: „Pri vas tod okrog je sploh križ, ko imate toliko otrok, ali ne? Meni se zdi, no — nič, to je nečloveško.“

Nana zdaj ni bila modrejša nego preje. Ali je otrok preveč ali premalo, o tem še ni razmišljala nikoli.

(Dalle.)

Joško Videtič, Tržič
kleparska delavnica

Sprejema se vsa v to stroko spadajoča dela, stavbna in galanterijska, pokri-vanje in barvanje streh in zvonikov, izdelovanje ornamentov, napeljave vodo-vodov, kopalnih sob etc.

Postrežba točna, delo ceno in solidno.